

Schriftlicht

Een frontale botsing met goede afloop

N.a.v. Handelingen 8:4-25

G.F. Overweg

Het werk van de Geest staat volop in de aandacht. Er worden heel wat boeken geschreven en artikelen gepubliceerd over 'Geestesgaven'. Er leven heel wat vragen: wat mogen wij vandaag van Hem verwachten? Moeten we in 2006 verlangen naar bijzondere gaven van de Geest: tongentaal, gave van genezing? Je zou het ook als volgt kunnen vragen: op welke manier werkt Christus door zijn Geest naar de grote finale - dat is de jongste dag - toe?

Samaria

In Handelingen 8 zijn we getuige van een frontale botsing. Filippus als evangelist van Jezus stuit op Simon, PR-man van satan. De plaats waar dat gebeurt, is een heel bijzondere: Samaria, een provincie met een apart kerkelijk verleden. Hier lag ooit het centrum van het tienstammenrijk. Hier zwaaiden koningen als Jerobeam en Achab hun scepter. Van hieruit sloop ook het verval de kerk binnen. We denken aan de kalverendienst in Dan en Betel. Later liep het helemaal uit de hand door de verering van de Baäls. En de HERE nam dit niet. De meeste bewoners werden dan ook weggevoerd in ballingschap, richting Assyrië. En de rest vermengde zich met kolonisten, heidense families die daar neerstreken.

Samaria was al met al een wonderlijke provincie. Het maakte aan de ene kant deel uit van het beloofde land, aan de andere kant was het ook modern. En daarmee was het ook prooi van de tijdgeest, slaaf van satan. Dat blijkt wel als heel wat mensen in de dagen van de apostelen in de ban zijn van Simon Magus. Dat was een magiër. Boeiende kerel dus. Een man met macht en uitstraling.

Tegenover deze invloedrijke knecht van satan komt een - schijnbaar - machteloos mannetje te staan, Filippus. Filippus, een berooide vluchteling met Jeruzalem als thuisstad.

Evangelie saneert

Filippus is nog maar net in Samaria, of hij begint te vertellen van een zondige wereld die God wil redden. 'God stuurde zijn Zoon vanuit de hoge hemel om Hem te laten sterven aan het kruis! Wat een liefde!' Filippus vertelt ook hoe deze Jezus op de derde dag opstond uit de dood. En nu leeft Hij in de hemel, aan Gods rechterhand. Christus alleen heeft alle macht in de hemel en op de aarde!

Maar er gebeurt meer. God geeft Filippus ook macht om wonderen te doen. Hier wordt een duivel uitgedreven, daar wordt een zieke genezen. En dat gaat natuurlijk als een lopend vuurtje rond. 'Mensen, kom en zie! Bij Filippus moet je zijn!' Het duurt maar even, of men komt van alle kanten aanzetten met zieken en bezetenen. Duivelen verlaten schreeuwend het toneel. Er is geen houden aan! Lammen lopen weer rond. Geschonden en aangevreten leven wordt weer gaaf en gezond.

Deze wonderen worden tekenen (vertaling '51) genoemd (vs. 6). Dat wil dus zeggen dat ze ergens naar verwijzen. Het zijn plaatjes bij het Woord van God. De HERE wil het leven

verlossen, want Hij heeft het leven lief. Daarom laat Hij ons niet in de ellende zitten. Hij neemt er geen genoegen mee dat mensen ondergaan in een wereld die door zonde is bezeten. Dat is de kern van het evangelie - de HERE maakt het leven op aarde weer goed. Kijk maar goed uit je ogen, want je mag het ook zien in de wonderen die als tekenen dit evangelie begeleiden. Jezus heeft werkelijk macht om je leven te saneren. De genezingen zijn daarvan het bewijs.

En dan blijkt dat in Samaria de wonderen de wereld nog niet uit zijn. Op de genezingen volgen de bekeringen. De mensen bekeren zich niet omdat ze Filippus zo geweldig vinden. Nee, er staat dat ze zich gaan houden aan zijn evangelie (vs. 12). Zij aanvaardden dus Jezus als de Christus, de Verlosser van het leven. Mensen die eeuwen geleden waren weggedwaald, worden nu weer Thuis gebracht. Dat is het allergrootste wonder van onze tekst: het evangelie turnt harde harten om. En het gevolg is dat er grote blijdschap komt. Blijdschap, het beste kenmerk van geloof!

Dit is inderdaad verbazingwekkend. Wat stelt die 'lichtgewicht' Filippus eigenlijk voor? En dacht u nou werkelijk dat Samaria zat te wachten op iemand die een heel andere godsdienst zou brengen? Natuurlijk niet! Men had helemaal geen behoefte aan een nieuwe leer. Sinds kort was Samaria in de ban van de charismatische Simon.

Kennismaking met Simon

Simon - 'concurrent' van Filippus - was bepaald geen onschuldige tovenaars die op feestjes een konijn uit z'n hoge hoed kon toveren. Simon was een magiër, een man met een bepaalde levensfilosofie. Hij leerde dat de mens aan God verwant is. En als jij maar de goede kennis in huis hebt, kun jij ook delen in zijn kracht. Dan word je ook zelf - als het ware - God. God en mens worden één. Vandaar ook dat Simon zegt dat de grote macht van God in hem zichtbaar werd (vs. 10). Simon en God staan duidelijk op één lijn.

Deze man kon zijn leer onderstrepen door allerlei wonderen. In de oudheid zijn er veel van zulke mannen geweest, zoals de tovenaars aan het hof van Egypte. Dat waren geen kleine jongens! Een staf wordt een slang. Anderen waren in staat een glimlach op godenbeelden te toveren. Weer anderen zweefden zomaar een meter boven de grond.

Het evangelie overwint

Het is geen wonder dat Simon indruk maakte. Zijn leer was daarbij ook nog es heel wat aantrekkelijker dan die van Filippus. Simon vertelt dat jij jezelf kunt verlossen. Als jij met eigen kennis 'god' kunt worden, streelt dat natuurlijk je ego. Filippus daarentegen leert dat we door de knieën moeten: van genade alleen kan een mens leven.

Simon en Filippus zijn dus twee tegenpolen. De eerste vertegenwoordigt de duivel: 'Eva, als je eet van de vrucht, word je als God.' Filippus vertegenwoordigt God: 'Eva, als je daarvan eet, zul je zeker sterven.'

Als we vooraf de kansen van Filippus zouden moeten inschatten, heeft Filippus geen schijn van kans tegen de zwaargewicht Simon Magus, man met invloed. Iemand die met zijn leer de mens 'kietelt'. Simon hoeft geen reclame te maken, zijn woorden gaan er zo wel in! En dus: kan Filippus niet beter elders gaan werken?

Nee, want Filippus predikt niet zichzelf, maar het rijk van God en de naam van Jezus (vs. 12). Hij laat horen en zien hoe het leven niet verlost wordt door hoogmoed. Integendeel, als jij nederig door de knieën gaat, dan pas word je blij. Christus alleen geeft diepe vreugde in het hart.

Samaria voelt de kracht van dat evangelie aan den lijve. Simon heeft heel wat te bieden, dachten ze. Maar Christus maakt echt vrij. Simon: een man om doodsbang voor te zijn. Hij heeft immers de sleutel tot God, pas dus maar op (vs. 11). Maar Filippus biedt troost. Wees eens eerlijk! Wie is er in Samaria nu beter geworden van Simons wonderen? Het was alleen maar tot meerdere eer en glorie van Simon zelf. Maar de wonderen van Filippus verhogen Christus! En daar worden mensen altijd beter van.

Dat is en blijft de kracht van het evangelie. In Nederland zijn er vandaag geen Simons. De tovenaars zijn vertrokken. Wij bouwen nu op ons verstand. Wat wetenschappelijk niet kan worden bewezen, is ook niet waar. Wij gaan prat op kennis en wetenschap. Maar wat Simon en veel mensen van tegenwoordig delen, is de overtuiging dat de mens groot is. Na twintig eeuwen is er echt niet veel veranderd! In 2000 kwam men met het zogenaamde genenboek. Elke gen van de mens is daarin beschreven. Wat een optimisme! Voortaan zijn we in staat om zelf alle ellende weg te sleutelen. Het paradijs ligt onder handbereik.

Simon verbaasde langgeleden, de techniek en de wetenschap verbazen ook vandaag de dag hele scharen. Maar maakt dat ook blij? Of is dat juist ook de armoede van deze wereld? Wat heeft zij veel, en wat kan het geweldig imponeren. Het menselijk brein wordt verafgoed. Maar waar blijft de diepe vreugde, geluk zonder houdbaarheidsdatum?

In deze wereld moet de kerk haar plek weten. Er is namelijk werk voor de kerk, al hebben we niet veel plek meer. We noemen dat secularisatie. Maar vergis je niet! Filippus had ook niet veel plek! Samaria was ook geboeid, men vroeg daar echt niet om bijbels! Toch gebeurde het wonder, mensen gingen door de knieën. Ze bogen voor Jezus en werden vervuld met het ware geluk dat een eeuwigheid lang duurt.

Zo ging het in Samaria, wat een wonder! Een wonder dat zich hier en vandaag herhalen kan. De boeien van de moderne mens kunnen echt wel los..., als vandaag hetzelfde gebeurt wat toen gebeurde. Een gewone man in een gewone grote stad hield zijn mond niet over de blijdschap die Jezus geeft. Dat is het nou helemaal!

Wij kunnen evangelisatiecursussen en 'tig' congressen organiseren, wij kunnen het ene boek na het andere het licht doen zien, kerkbladen vol schrijven. Mooi is dat, en laten we het ook gebruiken. Maar toch..., waar het op aankomt, is zo simpel. Waar je ook bent, zwijg niet over je Heiland. Spreek, en leef naar zijn gebod. Meer is niet nodig, dan zorgt Christus voor het vervolg.

Genade is krachtig

Het grote nieuws doet snel de ronde: de frontale botsing liep goed af. De duivel is tegen een nederlaag opgelopen, de grote Simon is uitgepraat en heeft zich laten dopen. Ook in Jeruzalem hoort men ervan, en daarom komen de apostelen het feest meevieren. En dan blijkt dat er iets raars aan de hand is. Er zijn inmiddels heel veel mensen gedoopt, in Samaria staat zelfs al een grote kerk! Maar de Heilige Geest is er nog niet gegeven!

Wat betekent dat? Zeker is in ieder geval dat de Geest gewerkt heeft. Aan wie anders was het te danken dat zoveel mensen tot geloof waren gekomen! En al die wonderen / tekenen kwamen ook van de Geest.

Maar in de eerste tijd van de christelijke kerk gaf de Geest ook een bijzondere toerusting. In één keer stortte Hij geweldige gaven uit. Dat had te maken met die geweldige kerkgroei. Dan heb je van de ene op de andere dag veel leraars nodig, mensen die pastorale leiding kunnen geven, broeders en zusters die diaconale zaken kunnen organiseren.

Daarom ook gaf de Geest rechtstreekse gaven. Zonder vooropleiding konden op die manier mannen en vrouwen profeteren, de Schrift uitleggen, spreken in vreemde talen, wijze leiding geven. Nu gaat het in de weg van de geleidelijkheid. Maar in het begin ging het anders. Mensen werden direct, rechtstreeks 'vol van de Geest'.

Dat is dus de stand van zaken in Samaria: er is een grote kerk, veel blijdschap en hartelijk geloof. Maar... de mensen met geestelijke gaven ontbreken hier nog. Dat is opvallend, want meestal kregen de jonge gemeenten deze gaven direct bij de doop van hun leden. Hier gebeurt dat niet. Vandaar ook dat de apostelen gaan bidden. 'Here, geef dat ook hier in Samaria de Geest zijn gaven wil uitstorten' (vs. 15,16). En als de apostelen dan sommigen de handen opleggen, krijgen Samaritanen direct de nodige gaven. Dat is mooi, in één keer heeft Samaria bij wijze van spreken een volledige kerkenraad met wijze mensen.

Waarom ging het in Samaria op die manier? Waarom was er een soort van pauze tussen de doop door Filippus en het ontvangen van Geestelijke gaven op het gebed van twee apostelen?

Dat komt omdat de HERE de mensen, die zojuist uit de greep van Simon kwamen, iets heeft willen leren. Simon was tot voor kort de man die hun met God in contact kon brengen, en dan kreeg je zelf ook de kracht om tot God op te klimmen. Het is dus de mens die het doen moet. Maar wanneer nu met de doop door Filippus de krachten van de Heilige Geest ook direct waren meegekomen, zou men gemakkelijk kunnen denken: 'die Filippus is net als Simon ook een wonderman.' En in dat geval is de volgende denkstap niet ondenkbaar: de gave van de Geest is een soort tovergabe. Als jij die gave en die sleutel maar eenmaal hebt, red jij je als mens wel!

Dat mocht absoluut niet gebeuren! Christus leert Samaria dat het verschil tussen Hem en Simon veel groter is. Wie gelooft en zich laat dopen, kan niet zelf beschikken over de Geest. Integendeel, het is allemaal GENADE. Daarom ook moeten de apostelen uit Jeruzalem komen. En pas dan - op het indringende gebed - geeft de HERE zijn gaven. 'Ziet u het, oud-leerlingen van Simon? De HERE is God, oneindig hoog verheven. Nooit kunnen wij als mensen Hem dwingen en naar de hand zetten.' En dan is dit het evangelie, door de Here Jezus is deze God een genadig God. Op het gebed geeft Hij ons wat we nodig hebben. Samaria moet kennelijk alle hoogmoed afleren, en genade aanleren. Geen wonder dus dat de HERE zijn gaven in Samaria op een aparte manier uitdeelt.

Gods gaven zijn nog altijd onverdiende geschenken. Wij hebben nergens recht op. We kunnen alleen maar smekend bidden. Ik denk dat dit een les is die wij als kerk vandaag ook moeten leren. Wij kunnen zomaar denken dat de HERE wel verplicht is om te zorgen voor de middelen die wij als kerken denken nodig te hebben. Laat Hij maar zorgen voor de kracht van de Geest. Als wij maar op een goede manier gehoorzame kerk zijn, op tijd bidden en onze Bijbel lezen, dan moet God wel zorgen. Alsof ons geloof God zou kunnen dwingen! Handelingen 8 leert ons dat ook een bekeerde kerk altijd weer om de gaven moet bidden, ootmoedig en zonder drammen.

Er dreigt een schrijnend tekort aan Geestesgaven binnen onze Gereformeerde Kerken. Het blijkt onder andere bij ambtsdragerverkiezingen. In veel gemeenten wordt talstelling steeds moeilijker. Er dreigt over een aantal jaren - wanneer veel predikanten met emeritaat gaan - een predikantentekort. Zal dit allemaal op den duur goed komen? Inderdaad hebben we allemaal de gaven en de toerusting van de Geest nodig om als kerk voort te bestaan. Maar wij zullen deze gaven alleen ontvangen als we ze telkens weer zien als onverdiende genadegaven. Gereformeerde kerken hebben geen automatisch abonnement op

de Geestesgaven van God. Wij hebben alleen een genadig Vader in de hemel. Hij wil dat wij eerbiedig zullen bidden om die gaven. En als we dan zo bidden, met een oprecht en open hart, zal God mild en overvloedig geven. Beloofd is beloofd!

Geloof maakt sterk

Bidden vermag veel, voorwaarde is wel dat we bidden in het geloof. Simon doet dat duidelijk niet. Na z'n doop wappert hij met z'n creditcard, om zodoende ook macht te kunnen krijgen over de goddelijke gaven van de Geest. Deze man heeft van de eigenlijke boodschap niks begrepen. Het woord 'genade' komt in zijn woordenboek niet voor! Als jij maar schuiven kunt, zijn gaven gewoon te koop. Simon heeft kennelijk nog steeds niet in de gaten dat in Gods koninkrijk sommige dingen onbetaalbaar zijn!

Ook nu weer - net als bij Ananias en Saffira - peilt Petrus het hart. Hij kijkt dwars door het masker van deze oud-magiër heen. Petrus windt er dan ook geen doekjes om. Dat is blijkbaar eigen aan tucht en vermaan: wijs gerust de zonde bij die ander aan (vs. 20,21). En wijs dan vervolgens vol liefde de weg om het anders te doen. Want Petrus vertelt Simon ook de weg om behouden te kunnen worden. 'Simon, ga op je knieën voor God, en bid om vergeving. Zeg maar tegen de HERE dat jij van huis uit een klein mannetje bent. Weg met alle hoogmoed!' (vs. 22,23).

'Petrus, bid jij maar voor mij,' zegt de ex-tovenaar. Dat lijkt een mooi antwoord. Maar ook nu blijkt dat Simon er niks van begrijpen wil. Simon ziet niet in dat het gebed van een ootmoedig zondaar iets zal uitwerken. Ook nu verwacht hij nog alles van de capaciteiten van de mens. De mens Petrus namelijk. Hij staat - dat is voor Simon overduidelijk - veel dichter bij God dan Simon zelf. Daarom: laat 'supermens' Petrus maar bidden!

Lucas laat ons in het ongewisse over hoe het allemaal precies is afgelopen. Simon verdwijnt in ieder geval uit het gezichtsveld. En de ambtsdragers in Samaria doen gelukkig niet alsof het gebed van een ouderling of dominee meer zou uitwerken bij God, dan het gebed van een ootmoedig gelovige.

Wonderen en krachten van de Geest, alles wat Gods kinderen hier en nu nodig hebben, de Here Jezus zal het ons geven. Als wij de weg maar willen openhouden. Dat is de weg van het leven uit geloof, leven van genade alleen.

Als we zo leven, komt er blijdschap. En dan zullen ze er in bosjes zijn: begaafde kerkleden, prima instrumenten in de handen van de Geest van Christus, die met ons op weg is naar de grote finale.